Tacikistan ile Özbekistan'ı kapsayan, bölgedeki eski Sovyet Cumhuriyetleri arasında bir askeri işbirliğidir. İran ŞİÖ'de gözlemci statüsündedir. Karşılıklı Güvenlik Anlaşması Örgütü (KGAÖ) ise enerji koridorları için anahtar nitelikte bir jeopolitik role sahip olup ŞİÖ ile yakın ilişki içinde yürütülmektedir. Üyeleri Ermenistan, Beyaz Rusya, Kazakistan, Kırgizistan, Rusya, Tacikistan ve Özbekistan'dır. ŞİÖ ve KGAÖ 2006 yılından beri ortak savaş oyunları gerçekleştirmekte, İran ile aktif işbirliği yapmaktadır. Ekim 2007'de bu iki örgüt arasında askeri işbirliğinin temellerini oluşturmak konusunda bir Mutabakat Anlaşması imzalanmıştır."

Chossudovsky, Washington'un küresel askeri ve stratejik ajandasına göre, İYS kapsamındaki enerji koridorlarının sonuçta kaçınılmaz olarak Çin'in toprak egemenliğini tehdit edeceği görüşündedir:

"Gelecekte, planlanan ABD-NATO-GUAM enerji koridorlarının, Kuzey Amerika Güvenlik-Refah Ortaklığı(GRO/SPP) da dahil olmak üzere, Batı yarımkürede öngörülen diğer koridorlarla bağlanması düşünülmektedir. …GRO, Alaska ve Kanada'ya ait Kutup Bölgesi'nden Orta Amerika ve Karayipler Havzası'na kadar uzanan enerji koridorlarının ve su gibi diğer stratejik kaynakların korunmasına dayalı, stratejik planlama, militarizasyon ve serbest piyasaya dayalı bir ekonomik entegrasyon projesidir."

Sonuç yerine

Chossudovsky'nin değerlendirmeleri, kendisinin de belirttiği gibi ana petrol boru hatları üzerine yoğunlaşmıştır. Zengin petrol ve doğalgaz rezervlerinin bulunduğu bölgeler ile bu rezervlerle büyük tüketim merkezlerinin arasındaki geçiş koridorlarının üzerinde bulunan ülkelerde taşların tam olarak yerli yerine oturduğunu söylemek pek de mümkün değildir. Aynı cephede gibi görünen ülkeler arasında da çeşitli düzeyde çelişkiler ve farklı politikalar bulunabilmektedir. Örneğin ŞİÖ'yü Rusya'nın bir güvenlik işbirliği olarak görmek istemesine karşılık Çin'in ekonomik açıdan baktığı yorumları yapılmaktadır. Diğer tarafta Brüksel'in AB için ortak bir enerji politikası oluşturmaya çalışmasına karşılık, özellikle büyük üyelerin ortak politika yerine ulusal politikalarını öne çıkardıkları bilinmektedir. Örneğin, Ukrayna, Beyaz Rusya, Baltık ülkeleri ve Polonya'yı baypas ederek Rusya'dan Almanya'ya bağlanan, buradan da Danimarka, Hollanda, Belçika, İngiltere ve Fransa'ya gaz iletecek olan Kuzey Akım Doğalgaz Boru Hattı buna bir örnektir. Ayrıca AB kendi enerji ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yeri olan Rusya'ya karşı ABD'den daha farklı bir tavır içinde olabilmektedir. Öte yandan bölgedeki **"istenmeyen"** anlaşmazlıkların geriletilerek tarafların yeniden belirlenmeye çalışılması yönünde girişimler de söz konusudur. Batı'nın Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik teşviklerini bu çerçevede görmek yanlış olmayacaktır.

Türkiye'nin 2007 yılında 36 milyar metreküpü aşan doğalgaz ithalatının yaklaşık yüzde 63'ü Rusya Federasyonu'ndan yapılmaktadır. Doğalgazın genel enerji kaynakları talebindeki payı yüzde 30, elektrik üretimindeki payı yüzde 45-50 civarındadır. Doğalgazın hemen hemen tamamı ithalatla karşılanmaktadır. Söz konusu rakamlara bakıldığında, Türkiye'nin doğalgaz temininde bir aksamaya tahammülü bulunmadığı ya da aksama halinde ciddi darboğazlarla karşılaşacağı görülmektedir. Diğer yandan Türkiye'nin, NATO üyeliği, ABD'nin bölgedeki saldırgan politikaları ve bu politikaların etkisi, AB ile ilişkiler gibi nedenlerle ortaya çıkabilecek gerilimlerin dışında kalması da pek mümkün görünmemektedir. Kafkasya-Karadeniz Bölgesi de dahil, içinde bulunduğumuz bölgedeki güçler dengesi ve gelişmeler, dış politika konusu olmasının yanı sıra kaçınılmaz olarak ülkemizdeki enerji politikaları açısından da dikkate alınmalıdır. ■

Michel Chossudovsky, Global Research, The Eurasian Corridor: Pipeline Geopolitics and the New Cold War", 22 Ağustos 2008, www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=9907'den
Aktaran: Nilgün Ercan

Rus Strateji Uzmanı ve Putin'in Danışmanı Markov:

'Siyasi olarak Batı'ya, ekonomik olarak bölgeye bağlısınız'

Yrd. Doç. Dr. Barış DOSTER
Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Rusya'nın önemli uluslararası ilişkiler uzmanlarından, **Vladimir Putin**'in danışmanı **Sergei Alexandrovich Markov**, Türkiye'nin siyaseten ABD'ye bağlı olduğunu, ama bu ilişkinin Türkiye'nin sorunlarını çözmeyip, tersine yeni sorunlara neden olduğunu söyledi. Markov, **"Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri de soru işaretleriyle dolu ve sonu belirsiz. Ekonomik olarak ve enerji alanında ise Türkiye bölge ülkelerine bağlı"** dedi.

Moskova Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanı ve Rusya Uluslararası İlişkiler Devlet Forumu Başkan Vekili Markov'la, Arı Grubu'nca düzenlenen 10. Geleneksel Uluslararası Güvenlik Konferansı için geldiği İstanbul'da kısa bir söyleşi yaptık.

- Son dönemlerde enerji ile dış politika ilişkisi geçmişte hiç olmadığı kadar iç içe geçti. Sıradan insanlar evlerinde tencerenin kaynaması ya da sıcak suyun akması ile dış politika arasındaki ilişkiyi kurmaya başladılar. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

- Rusya Kafkasya'da enerji de dahil olmak üzere her alanda işbirliği yapmaya hazır. Enerjiye ihtiyaç duyan ülkeler bu ihtiyaçlarını Rusya'dan Orta Asya'ya, Kafkasya'dan İran'a dek nasıl pek çok farklı kaynaktan gidermenin arayışında ise Rusya da sahip olduğu enerjiyi pek çok ülkeye satmak istiyor. Bu da son derece doğal ve her ülke kendisi için en ideal yolu seçer. Ama ABD, kendisinin çok güçlü olduğunu, her istediğini yapabileceğini düşünüyor. Oysa unutmaması gerekir ki Rusya da güçlü bir ülke ve biz de enerjimizi satmak için politik ve ekonomik işbirliğine açığız. Burada sorun şu. İşbirliği için çok taraflı irade gerekir. Oysa ABD, kendisinin sözünün dinlenmesini, onun istediğini yapmasına başkalarının itiraz etmemesini dayatıyor. Bu doğru ve kabul edilir bir tutum değil.

- ABD'nin eşit ilişkilere karşı olumsuz bir tavır içinde olduğu malum. Bu tavrı önümüzdeki dönemde değişir mi?

- Biz karşılıklı işbirliğine inanıyoruz ve bu düşüncenin er ya da geç öne çıkacağını biliyoruz. ABD ile de işbirliğine açığız, diğer ülkelerle de. Örnek vermek gerekirse, enerji satan bir ülke olarak, enerji tasarrufu teknolojileriyle ilgili projelerde işbirliği yapmaktan yanayız. Ve ABD'nin de bu arayışlara katkı vermesini dileriz. Bazıları Rusya'nın hem düşman olduğunu, hem de zayıf bir ülke olduğunu söylüyorlar. İkisi de yanlış. Rusya kimseye düşman değil. Rusya zayıf bir ülke de değil.

> 'Türkiye'nin AB ile ilişkilerinin soru işaretleriyle dolu olduğu, bunun bir sonunun olmadığı daha net anlaşılır hale geldi. AB asla Rusya, Türkiye, Ukrayna gibi büyük ülkeleri içine almaz.'

- Gürcistan'la yaptığınız savaş sonrası, bu ülke toprak bütünlüğünü yitirdi. Sizce bu işin asıl sorumlusu kim?

- Gürcistan'ın saldırgan tutumundan da, Irak'ın işgal edilmesinden de, İran'ın bombalanmasının düşünülmesinden de ABD'deki neo-con'lar sorumludur. **Dick Cheney**'in Rusya'nın üzerine saldırttığı Şaakaşvili savaş suçlusudur. Türkiye'nin de onu savaş suçlusu olarak ilan etmesi gerekir. Onu uluslararası savaş suçları mahkemesinin yargılayıp, cezalandırması lazım. Rusya'nın kırmızı çizgileri vardır. Bölgemizde bölge dışından bir büyük gücün ilerlemesine izin verilemez. Herkesin artık çok kutupluluğa doğru bir gidiş olduğunu görmesi gerekir. Tek odaklılık ve o dönemin alışkanlığı olan dayatmalar artık geride kaldı. Soğuk Savaş bitti ve bu tür bir savaşın altyapısı da yok artık. Soğuk Savaş'ın yeniden başladığını söyleyenler, Rusya'nın artık komünist olmadığını, kimsenin Rusya'yı ideolojik olarak dışlayamayacağını, Moskova'da milyarderlerin yaşadığını görmüyorlar.

- Rusya ile Türkiye ilişkileri, özellikle son yıllarda ekonomik olarak büyük bir ivme kazandı. Avrasyacılık Türkiye'de çok farklı kesimlerin ciddi ciddi tartıştıkları bir konu haline geldi. İki ülke ilişkilerinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

- Türkiye yıllardır siyasi olarak ABD ile müttefik. Ama son yıllarda bazı şeyler de değişmeye başladı, Türkiye bir geçiş dönemine girdi. ABD'nin Türkiye'nin sorunlarını çözmediğini, tersine Türkiye'nin önüne yeni sorunlar koyduğunu daha çok insan görmeye başladı. Ayrıca Türkiye'nin AB ile ilişkilerinin de soru işaretleriyle dolu olduğu, bunun bir sonunun olmadığı daha net anlaşılır hale geldi. AB asla Rusya, Türkiye, Ukrayna gibi büyük ülkeleri içine almaz. Ama bu üç ülke, yanlarına Kazakistan ve diğer bölge ülkelerini de alarak, aynen AB ilkelerine göre çalışan bir bölgesel ittifak kurabilirler. Biz bunu Türkiye ile görüşmek için geleceğiz. ■